

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bernardini Scardaeonii Patauini Presbyteri de Castitate Libri Septem

Scardeone, Bernardino

Venetiis, 1542

Datam fuisse homini concupiscentiam carnis, ut uirtus continentiae
appareret cap. xxxvii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30433

videntur. Nam auctore Lactantio, quis ederet, aut biberet, aut procreandis liberis operam daret, nisi esset in his præpotens aliqua delectatio, quæ ad id hominem, quibusdam blandimentis attraheret? Scire quidem, atque verissime. Quis nam diu perferat furētis uxoris rixas, liberorum curas, alendæ familiæ impensas, regendæ, servandæque molestias, iminentisque semper cladis cuiuspiam assiduam, sollicitumque pavorem? Quis inquam ferat? nisi tot incommoda, illecebræ huius uoluptatis, & quotidiana eiusmodi blandimenta lenirent? Quæ nã quæso mulier tam perditæ mentis: ut experta grauescētis uteri molestias, passaque semel intolerabiles penè dolores partus, subeat iterum eadem mala gratis? nisi dolores, quos parturiens sensit, concipiens obliuisceretur? atque futura discrimina, præsentis uoluptatis illecebris compensaret? quæ ideo maior eis quam uiris dari existimatur, ut cui pluris constant, suavius etiam saperent uoluptates. Quamobrem manifeste apparet, uoluptatem istam ipsam ueneris non esse natura ita necessario humanis rebus admixtam, ut ab homine per seipsa exoptatur: alioqui is à sue, & pecude nihil different, sed datam potius uel in pœnam peccati, tanquam morbum aliquem, & defectum, uel ut ea ipsa incommoda, (ut diximus) quæ inuexerat nobis peccatum, leuiora aliquanto redderentur huius accessione uoluptatis. Nisi ergo dolor partendi, & reliqua tædia educandæ sobolis, in ultionem peccati data fuissent, uoluptas in concipiendo non foret.

Datam fuisse homini concupiscentiam carnis,
 ut uirtus continentiae appareret.

Cap. XXXVII.

Accedit ad hoc causa nihilo minus probabilior superioribus, quæ est, ut appareret in homine uirtus cōtinentiæ. Nam ociosæ quidem essent uiro

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

tutis in nobis, nisi pariter inessent vitia uirtutibus aduersa
santia, quæ ab eis expugnarentur: quoniam ubi uirtutum
fomenta non sunt, ibi nec experimenta uirtutum haberi
possunt. Ne uirtus ergo nostra torpesceret, data est ei
aduersaria uoluptas, nec qua superata, possit hæc, cuius
sit nitoris, atque firmitatis, agnosci. Sicut enim honestæ
uirtutis est iracundiæ impetum moderari, & cupiditatē
ab alieni appetitione frænare, ita quoque magnæ uirtu-
tutis est se continere à libidine, & ueneris uoluptatibus
uiriliter repugnare: quibus in rebus si uoluptas abesset
sua, nullus esset continentia locus. Indiget enim castus
rebus, in quibus actione sua aliquid possit insigne casti-
tatis præferre, quo constet, quomodo castus merito sit
habendus: sicut de forti, & de liberali cōstare uidemus:
qui quidem, ni res habeat, in quibus & liberalitatem, &
fortitudinem suam exerceat, nunquam eius aut fortitudo,
aut liberalitas apparebit. Sic ergo se habet ad castita-
tem uoluptas ueneris, ut ad fortitudinem iracundia ani-
mi, quæ à Peripateticis cotes fortitudinis appellatur.
Quid est enim (si fas est pro ornamento dicendorum
hic aliquid ex gentiliū fabulis meminisse) quod dicas
tur Iuno Herculem maximis quibusque obiciisse pericu-
culis: nisi ut illius uirtus illustrior redderetur: atque eū
poetæ diuinis honoribus ornarent: & dignum cœlo
facerent: Nec ob aliud quidem dominus suum illum
præstantissimum athletam sobum iniquo Sathanæ om-
nibus modis uexandum præbuerat, & Habraham tam
admirabiliter tentauerat, nisi ut posteros erudiret exem-
plis, atque simul uterque, ille patientiæ, hic obedientiæ
ampliora præmia reportaret. Consueuerunt namque im-
peratores uirtutem militum in maximis experiri pericu-
lis, quibus eos sapius de industria obiciunt, ut eorum
uirtutem aliquo experimento cognoscant, æquo eos
postea ad sublimiora militiæ munera euehant. At non
sic Deus, cui omnes noti sumus, etiam antequam
nati: sed

LIBER TERTIVS. 107

nati: sed iccirco nos his exerceri permittit, ut nos ipsi no-
 bis noti simus: quatenus fragilitate nostra cognita, depo-
 sito arrogantiae tumore, nihil quicquam tribuamus meo-
 ritis nostris: sed & laudem, & gloriam, & omnem victo-
 riam ei referamus acceptam: exhibentes scilicet Deo,
 quod suum est, & in nobis solum nostrum agnoscetes
 peccatum: quoniam hoc tantummodo nobis est pro-
 prium. Non enim uult Deus nos securos & absque ullo labore
 ad illam coelestem beatitudinem peruenire: iccirco statuit
 pugnam inter carnem, & spiritum, ut illa pro uoluptate,
 & libidine: hic ei pro castitate & continentia repugnaret,
 & inuitam (ut par est) obaudire compelleret imperio ra-
 tionis. Nulla namque uictoria consistere potest, ubi pugna non est:
 ardor sane libidinis probatio est castitatis, & quo quis
 quis grauius affligitur, eo speciosius coronatur. Vnde 2. Cor. 12
 Paulus apostolus. Virtus inquit, in infirmitate perficitur.
 Tunc quidem quum imbecillitas nos oppugnat, si per-
 sistimus impolluti pudicitiae corona donamur. Multum
 profecto uel hoc ipso in Deum delinquit, quicumque libi-
 dinis usum datum putat, ut eo suo quisque arbitrato uo-
 luptuose fruatur, & non potius ad procreandam de se
 prolem, de quo ethnicus poeta Vticensem Catonem
 laudat dicens. Et ueneris maximus usus, progenies. Num
 quid & diuitiae ad luxum tantummodo, & non magis
 ad usum necessarium, liberalitatemque exercendam ho-
 minibus datae sunt? Nunquid iram ad ultionem, & ad
 trucidandum se inuicem homini duntaxat innatam
 existimatis? & non potius ad castigandos, & corrigendos
 subditorum excessus? Num uox homini praestita,
 & amatorias cantilenas decantet? & non po-
 tius ut interiora, animi sui pandat arcana, & laudet Deum,
 & benedicat nomini sancto eius? Pari quoque impuden-
 tia dicere poteris. Cur sunt mulieres? cur est amor?
 At ego pariter dicam, cur sunt adulteri, cur fornicatio
 carni, si sint uxores? Ita etiam dicas non sit uenter,

DE CONIV. ET CONTI. SACER.

ne fiat crapula: atqui uenter non inducit crapulam; sed improba ingluuies: sicut neque uinum ebrietatem, sed intemperantia, iuxta uulgatum illud. Nam nullum crimen uini est, sed culpa bibentis. Pari ergo ratione, nec libido sola causatur fornicationem, nec uoluptas sola parit incontinentiam, sed luxus mollities atque supina negligentia. Nam sicut nec edere, nec bibere, nec etiam irasci malum est, si adsit molestia: ita nec frui uoluptate, peccatum, si rite, ac legitime; cui licet, cum uxore comunicetur. Concupiscere quidem (haud inficior) naturale est: neque enim amoueri pernitus potest ab animo innata appetentia ueneris, neque à carnis stimulus uoluptatis: at male concupiscere, & agere libidinosè, uoluntatis nostræ est, & proprii uisus cuiusque arbitrii: quum non tam propter humanam infirmitatem, quàm propter negligentiam: in lubrico scedæ concupiscentiæ decidatur. Quamobrem annitendum quantum in nobis est, & assidue à Deo supplicii oratione poscendum, in hoc tanto certamine peremus, nam huius auxilio, concupiscentias quamuis acris, quàmuis molestas omnino superabimus, & erit postea facile, quod impossibile antea uideuimus. Minime ergo mirum est (ut huic quæstioni tandem finem imponam) si homini uoluptas data sit quando eam, non ut in concupiscentiam pronus ruat, (ut satis probauimus) sed ad incitationem procreationis ac in solamen laborum, & ad experientiam uirtutis, constet esse concessam. Cæterum quoniam iam satis arbitror parere, ex his, quæ hæcenus dicta sunt, cuncta uitia, ad quæ quis plus, minus uel ex naturalibus causis inclinatur, & si sit difficile, tolli tamen posse gratia Dei, studioque & disciplina uolentis: ac iustis de causis uitiorum fomites post lauacrum regenerationis in homine permansisse: restat modo, ut quorsum, & quomodo eiusmodi inclinationes deflectendæ sint, dicere aggrediamur.